

VALTION JA HELSINGIN SEUDUN KUNTIEN VÄLINEN MAANKÄYTÖN, ASUMISEN JA LIIKENTEEN SOPIMUS 2016–2019

Allekirjoituspöytäkirja

Aika: 6.4.2016, tarkistettu 10.5.2016

Paikka: Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, HSL/Ympäristöministeriö

1. Sopimuksesta päättäminen

Todettiin, että sopimusosapuolia edustavat MAL – neuvotteluryhmä on saavuttanut neuvottelutuloksen 6.4.2016 päivätystä valtion ja Helsingin seudun kuntien välisestä maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksesta 2016–2019 (MAL-sopimus). Kuntien ja HSL:n sitoutuminen MAL-sopimukseen edellyttää ao. hallitusten tai valtuustojen hyväksymistä ja sopijaosapuolten edustajien allekirjoitusta. Valtion tarkoituksena on tehdä sopimuksesta valtioneuvoston periaatepäätös. Valtion rahoitustoimenpiteet edellyttävät eduskunnan päätöstä.

Vuoden 2016 tavoitteiden toteutumista arvioitaessa otetaan huomioon, että valtion asuntopoliittisia tukipäätöksiä on voitu tehdä vasta allekirjoituspäivämäärästä alkaen. Tämän johdosta osa vuoden 2016 asuntoprojekteilta on siirtynyt eteenpäin.

2. Sopimuksen tulkintaa selventävät kirjaukset

- Todettiin, että sopimuksen toteutumista seurataan asuntotonttien kerrosalamäärien osalta sitovana. Sopimuksen asuntotuotannon kokonaistavoite ei ole kokonaisuudessaan kunnan toimivallassa. Tavoitteen toteutumiseen vaikuttaa kunnan toiminnasta riippumattomat tekijät, kuten talouden suhdannevaihtelu ja asuntomarkkinatilanne. Sopimuksen toteutumista seurataan tältä osin tavoitteellisena.
- Todetaan, että Kehärataan kuuluvan Ruskeasannan aseman tulevat toteutusvastuut on sovittu Liikenneviraston ja Vantaan kaupungin osalta näiden osapuolten sopimassa aiesopimuksessa 20.3.2012.
- Sovittujen asuntotonttien asemakaavojen kerrosalamäärien toteutumisen arvioinnissa otetaan vähentävänä tekijänä huomioon kunnan merkittävästi yli viiden vuoden tarpeen ylittävä asuntotonttireservi.
- Liitteen 2 (Asemakaavoituksen ensisijaiset kohdealueet) ja liitteen 3 (Asuntotuotannon ensisijaiset kohdealueet) rajaukset tarkistetaan erikseen sovittavassa aikataulussa.
- Todettiin, että joukkoliikenteen järjestämisestä säädetään EU-lainsäädännössä niin sanotussa palvelusopimusasetuksessa (PSA). Lausunnolla nyt olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi liikennekaaresta ei ehdoteta puuttuvan toimivaltaisten viranomaisten toimivaltuuksiin kuntien joukkoliikenteen järjestämiseksi. Viranomaisten toimintakeinot tulevat palvelusopimusasetuksesta.

3. Sopimuksen toteutumisen seuranta

Ympäristöministeriö (YM) sekä liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) asettavat sopimuksessa mainitun MAL – sopimussihteeristön, johon nimetään 12 allekirjoitusosapuolia edustavaa jäsentä ja lisäksi sihteeri siten, että kunnat nimeävät sihteeristöön neljä jäsentä, YM, LVM, VM, TEM, ARA, Uudenmaan ELY – keskus, Liikennevirasto ja HSL kukin yhden jäsenen.

Sopimussihteeristön tehtävänä on valmistella sopimuksen toteutumista kuvaava yhteenveto seurantakokousta varten. Seurantakokous kutsutaan koolle vuosittain tai osapuolten niin sopiessa.

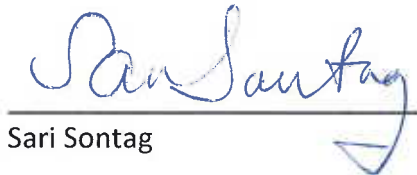
Liite: Muistio liikennekaaresta

Ympäristöministeriö

Matti Vatiola

Valtiovarainministeriö

Sari Sontag

Espoon kaupunki

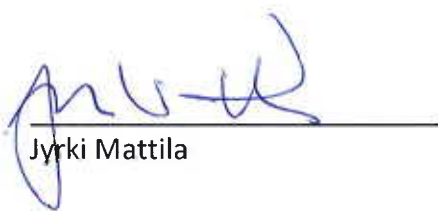
Olli Isotalo

Vantaan kaupunki

Hannu Penttilä

KUUMA -kunnat

Jyrki Mattila

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA

Jarmo Linden

Uudenmaan ELY -keskus

Maarit Saari

Liikenne- ja viestintäministeriö

Risto Murto

Työ- ja elinkeinoministeriö

Petra Stenfors

Helsingin kaupunki

Anni Sinnemäki

KUUMA -kunnat

Petri Härkönen

Liikennevirasto

Rami Metsäpelto

Helsingin seudun liikenne
-kuntayhtymä

Suvi Rihtniemi

Muistio 10.5.2016/ Minna Kivimäki/ LVM

Liikennekaaresta

Joukkoliikenteen järjestämisestä säädetään EU-lainsäädännössä niin sanotussa palvelusopimusasetuksessa (PSA). EU:ssa on tunnistettu henkilöliikennemarkkinoiden merkittävä vaikutus bruttokansantuotteeseen ja lainsäädännön lähtökohtana on, että markkinoiden toimintaan puututaan vain tarpeellisilta osilta. Koska julkinen liikenne nähdään yhteiskunnan toimivuuden kannalta olennaisena palveluna, palvelusopimusasetuksessa on kuitenkin annettu toimivaltaisille joukkoliikenneviranomaisille mahdollisuus niin halutessaan varmistaa muun muassa monilukuisempien, luotettavampien, korkealaatuisempien tai edullisempien palveluiden saatavuus kuin mitä voitaisiin tarjota pelkästään markkinoiden ehdoilla. Kun viranomaiset haluavat puuttua markkinoiden toimintaan, niiden on toimittava palvelusopimusasetuksen mukaisesti.

Lausunnolla nyt olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi liikennekaaresta ei ehdoteta puuttuttavan toimivaltaisten viranomaisten toimivaltuuksiin kuntien joukkoliikenteen järjestämiseksi. Viranomaisten toimintakeinot tulevat palvelusopimusasetuksesta.

Jatkossakin siis toimivaltaiset viranomaiset päättäisivät, miten joukkoliikenne niiden alueella järjestetään. PSA:n mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat maksaa korvauksia julkisen liikenteen harjoittamisesta ja/tai asettaa yksinoikeuksia tietyn alueen liikennöintiin. Asetuksen mukaan yksinoikeuden voi asettaa tietyn reitin, verkoston tai alueen liikenteen harjoittamiseen. Yksinoikeuksia asetettaessa viranomaisen on määritettävä etukäteen puolueettomalla ja avoimella tavalla yksinoikeuksien luonne ja laajuus. Näillä keinoilla toimivaltaiset viranomaiset voisivat jatkossakin halutessaan päättää järjestämänsä liikenteen ensisijaisuudesta.

23.5.2016

Suunnittelu ja hankkeet

Klaukkalan ohikulkutie - kustannusjako valtion ja Nurmijärven kunnan kesken

Aika ja paikka 16.5.2016 klo 8.30-9.15 Liikennevirasto

Läsnä:	Rami Metsäpelto	Liikennevirasto pj.
	Päivi Nuutinen	Liikennevirasto siht.
	Kimmo Behm	Nurmijärven kunta
	Ilkka Ruutu	Nurmijärven kunta
	Juha Oksanen	Nurmijärven kunta
	Maarit Saari	Uudenmaan ELY-keskus
	Jenna Johansson	Uudenmaan ELY-keskus

1. Kokouksen avaus

Rami Metsäpelto toivotti läsnäolijat tervetulleeksi kokoukseen. Metsäpelto kertasi lyhyesti edellisessä kokouksessa 4.5.2016 läpikäytyt valtion periaatteet kustannusjaosta kuntien kanssa mittavissa kehittämishankkeissa. Liikenneviraston esitys oli, että Nurmijärven kunta osallistuisi Klaukkalan ohikulkutien toteuttamiseen vähintään 30 %:n rahoitusosuudella ja valtio maksimissaan 70%.

2. Klaukkalan ohikulkutien kustannusjako

Kimmo Behm kertoi, että kunta on laskenut ohikulkutien maankäyttöhyötyjä ja päätenyt esittämään kunnan euromääräiseksi osuudeksi 9,5 M€ hankkeen kokonaiskustannuksista. Tiesuunnitelman mukaisista toimenpiteistä suoraan kunnalle kohdistuvia toimenpiteitä on noin 5,4 milj. euron verran, ja Klaukkalantien nelikaistaistamisen lykkäytymisestä ja kunnalle mahdollisesti maankäytön hyödyksi kunta arvioi noin 4 milj. euroa.

Metsäpelto esitti valtion tarkemman esityksen kunnan rahoitusosuudeksi, joka oli 12,5 M€. Keskustelussa käytiin läpi valtion ja kunnan kustannusjakoa koskevaa näkemyseroa ja erityisesti maankäyttöhyötyjen arvottamista. Kun lisäksi otettiin huomioon kunnan merkittävä panos tiesuunnitelman ulkopuolisiin katujärjestelyihin, kunnan osuudeksi hankkeessa muodostui 10 M€. Tätä pidettiin hyväksyttävänä sekä valtion että kunnan kannalta. Behm hyväksyi esityksen vietäväksi kunnanhallituksen ja -valtuuston käsittelyyn. Liikennevirasto esittää kustannusjakoesityksen valtion päätöksentekoon.

Muut valtion ja kunnan kesken sovittavat asiat, jotka hyväksyttiin jo edellisessä 4.5. pidetyssä kokouksessa, ovat:

- Kaduksi muuttuvat maantieverkon ja Klaukkalantien yksityistieksi muuttuvat osat siirtyvät kunnalle nykykuntoisina luovutushetken tilanteen mukaisena ilman parantamistoimenpiteitä (pl. viitoitusmuutokset), kunta ottaa väylät vastaan hankkeen valmistuessa.
- Kunta luovuttaa maantien tekemiseen tarvittavan omistamansa maa-alueen korvauksetta tietarkoituksiin. Valtio vastaa muista lunastus- ja korvauskustannuksista.

3. Jatkotoimenpiteet

Kustannusjako käsitellään Nurmijärven kunnanhallituksessa 16.5. iltapäivällä ja valtuustossa 25.5.2016. Kustannusjaosta ei tarvita erillistä aiesopimusta, vaan toteuttaminen voidaan kirjata valtion ja Helsingin seudun kuntien väliseen MAL-sopimukseen kirjauksella: *Valtio ja kunnat käynnistävät sopimuskaudella 2016–2019 Klaukkalan ohikulkutien Mt 132 toteutuksen. Hankkeen kustannusarvio on noin 40 M€ ja Nurmijärven kunta osallistuu hankkeeseen 10 M€:lla (MAKU130.2010=100).*

Hankkeen toteutuksesta tehdään myös toteutuspäätös, johon kustannusjako kirjataan.

Muistion vakuudeksi

Rami Metsäpelto, pj
ylijohtaja

LIITE 1

Helsingin seudun kuntakohtainen asuntotonttien asemakaavoitettava kerrosala ja asuntotuotantotavoite vuosina 2016-2019					
Kunta/seutu	Sitovat asuntotonttien kerrosalämäärät 2016-2019 koko kunnassa yhteensä, kem2		Asuntotuotantotavoite 2016-2019 koko kunnassa yhteensä, asuntoja		
	Yhteensä	Keskimäärin vuodessa	Asuntoja yhteensä ¹⁾	Tuettu asuntotuotanto yhteensä ²⁾	40-vuotisen vuokra- asuntotuotannon osuus ³⁾
Espoo	996 000	249 000	12 000	3 600	2 400
Helsinki	2 390 000	597 500	24 000	7 200	4 800
Kauniainen	33 000	8 250	288	86	58
Vantaa	1 065 000	266 250	9 600	2 880	1 920
PKS yhteensä	4 484 000	1 121 000	45 888	13 766	9 178
Hyvinkää	127 000	31 750	1 440	288	144
Järvenpää	186 000	46 500	2 064	413	206
Kerava	210 000	52 500	1 872	374	187
Kirkkonummi	159 000	39 750	1 584	317	158
Mäntsälä	100 000	25 000	768	154	77
Nurmijärvi	53 000	13 250	1 584	317	158
Pornainen	45 000	11 250	288	58	29
Sipoo	230 000	57 500	1 584	317	158
Tuusula	426 000	106 500	1 680	336	168
Vihti	112 000	28 000	1 248	250	125
KUUMA yhteensä	1 648 000	412 000	14 112	2 822	1 411
Helsingin seutu yhteensä	6 132 000	1 533 000	60 000	16 589	10 589

1) Asuntotuotantotavoite on koko seudulla yhteensä 13 500 asuntoa vuonna 2016 ja kasvaa vuosittain 1000 asunnolla ollen vuonna 2019 yhteensä 16 500 asuntoa.

2) Tuetuksi asuntotuotannoksi katsotaan kaikki valtion tukema korkotuettu tuotanto (vuokra, asumisoikeus), PKS-kunnissa 30 % ja KUUMA-kunnissa 20 % kokonaistuotannosta.

3) Sekä tavalliset että erityisryhmille tarkoitetut vuokra-asunnot, PKS-kunnissa 20 % ja KUUMA-kunnissa 10 % kokonaistuotannosta.

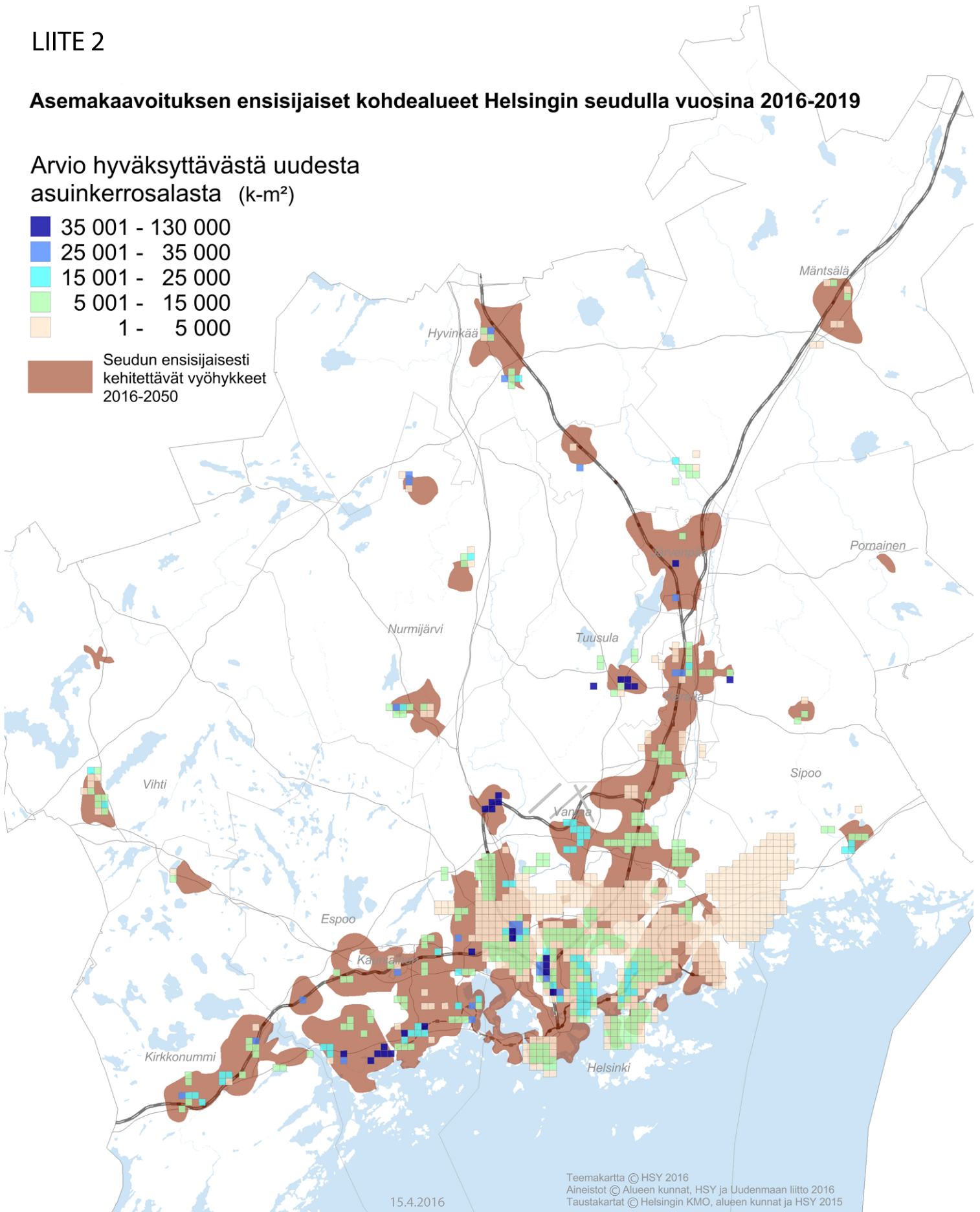
LIITE 2

Asemakaavoituksen ensisijaiset kohdealueet Helsingin seudulla vuosina 2016-2019

Arvio hyväksyttävästä uudesta
asuinkerrosalasta (k-m²)

- 35 001 - 130 000
- 25 001 - 35 000
- 15 001 - 25 000
- 5 001 - 15 000
- 1 - 5 000

■ Seudun ensisijaisesti
kehitettävät vyöhykkeet
2016-2050

LIITE 3

Asuntotuotannon ensisijaiset kohdealueet Helsingin seudulla vuosina 2016-2019

Arvio valmistuvien
asuntojen määrästä

501 - 1 950

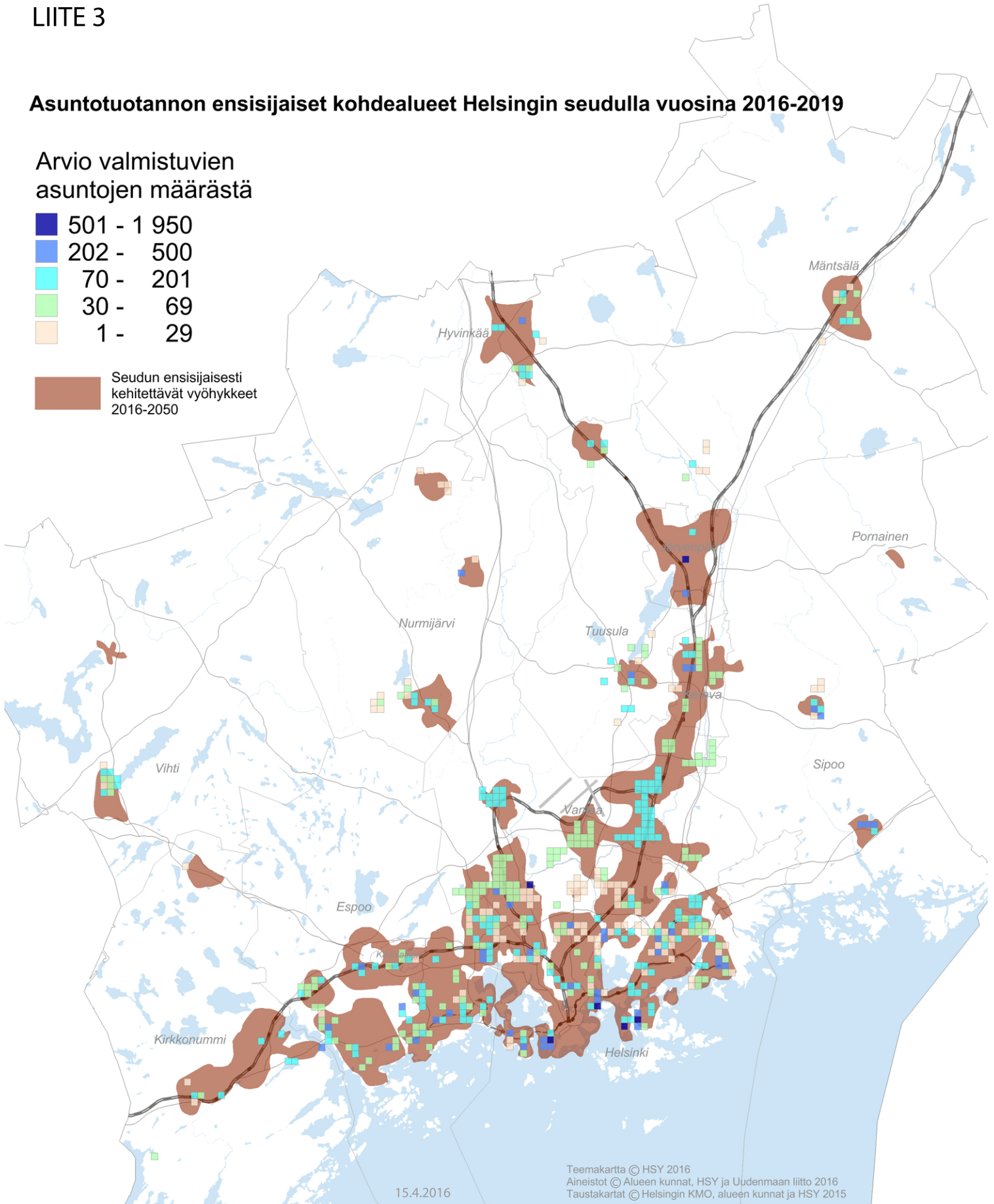
202 - 500

70 - 201

30 - 69

1 - 29

Seudun ensisijaisesti
kehitettävät vyöhykkeet
2016-2050

15.4.2016

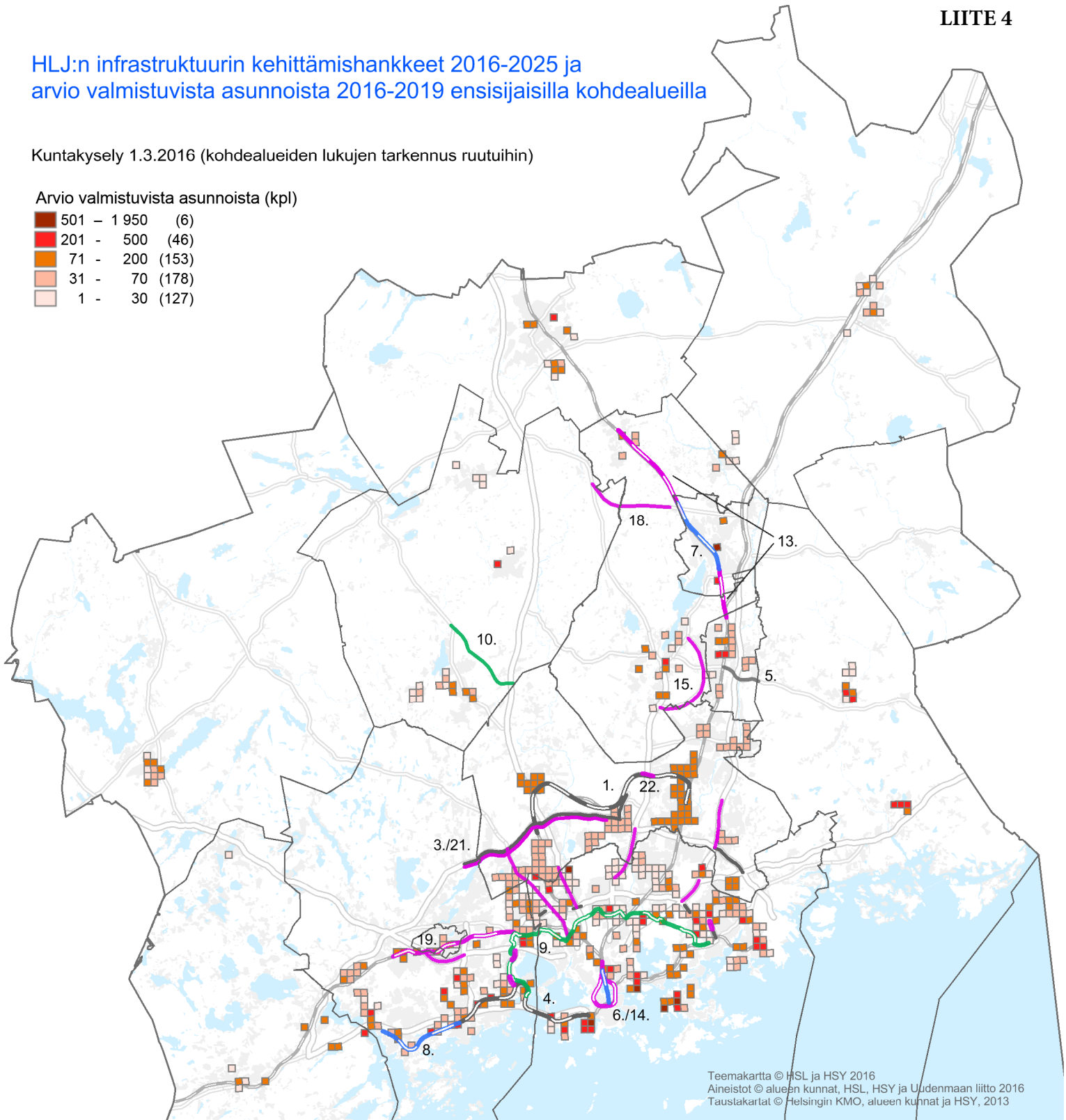
Teemakartta © HSY 2016
Aineistot © Alueen kunnat, HSY ja Uudenmaan liitto 2016
Taustakartat © Helsingin KMO, alueen kunnat ja HSY 2015

HLJ:n infrastruktuurin kehittämishankkeet 2016-2025 ja arvio valmistuvista asunnoista 2016-2019 ensisijaisilla kohdealueilla

Kuntakysely 1.3.2016 (kohdealueiden lukujen tarkennus ruutuihin)

Arvio valmistuvista asunnoista (kpl)

■	501 - 1 950	(6)
■	201 - 500	(46)
■	71 - 200	(153)
■	31 - 70	(178)
■	1 - 30	(127)

Teemakartta © HSL ja HSY 2016
Aineistot © alueen kunnat, HSL, HSY ja Uudenmaan liitto 2016
Tauslakartat © Helsingin KMO, alueen kunnat ja HSY, 2013

Toteutetut ja kohta valmiit HLJ-hankkeet

1. Kehärata
2. Kehä I parantaminen, vaihe 1
3. Kehä III kehittäminen
4. Länsimetro
5. Keravantien parantaminen mt 148

Rakenteilla olevat HLJ-hankkeet

6. Helsingin ratapihan toiminnallinen parantaminen
7. Helsinki-Riihimäki rataosan parantaminen, vaihe 1
8. Metro Matinkylä-Kivenlahti + tie- ja katujärjestelyt

HLJ2015-hankkeet, jotka sisältynevät MAL-sopimukseen

9. Raide-Jokeri
10. Klaukkalan ohikulkutie, mt 132
11. Pienet kustannustehokkaat toimet KUHA *

HLJ 2015 hankkeet, joista ei rahoituspäätöstä

12. Helsingin kantakaupungin raitioverkko *
13. Helsinki-Riihimäki rataosan parantaminen, vaihe 2
14. Pissararata
15. Hyrylän itäinen ohikulkutie, vaihe 1
16. Päätieverkon seuranta- ja ohjausjärjestelmien kehittäminen *
17. Keski-Uudenmaan logistiikan yhteistarve, vaihe 1
18. Keski-Uudenmaan logistiikan yhteistarve, vaihe 1
19. Espoon kaupunkirata
20. Kehä I parantaminen, vaihe 2
21. Kehä III kehittäminen, vaihe 3
22. Ruskeasannan asema

* Hanketta ei ole esitetty kartalla

YM19/5511/2015

**VALTION JA HELSINGIN SEUDUN KUNTIEN VÄLINEN MAANKÄYTÖN,
ASUMISEN JA LIIKENTEEN SOPIMUS 2016-2019**

Neuvottelutulos 6.4.2016
Tarkistettu 10.5.2016

VALTION JA HELSINGIN SEUDUN KUNTIEN VÄLINEN MAANKÄYTÖN, ASUMISEN JA LIIKENTEEN SOPIMUS 2016–2019

Sopijaosapuolet

Valtio: Liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Liikennevirasto, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Uudenmaan ELY-keskus), Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA)

Helsingin seudun kunnat: Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti

Kuntayhtymät: Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Sopimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Sopimus perustuu valtion ja seudun kuntien yhteiseen tahtotilaan Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisestä (MAL -sopimus). MAL-sopimuksen tavoitteena on yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen siten, että luodaan edellytyksiä tonttitarjonnan ja asuntotuotannon merkittäväälle lisäämiselle. Sopijaosapuolet sitoutuvat yhdessä edistämään sopimuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamista.

Sopimuksen tarkoituksena on lisätä kuntien keskinäistä sekä seudun ja valtion välistä sitoutumista yhdessä sovittuihin tavoitteisiin. Sopimuksen keskeisiä tavoitteita ovat koko toiminnallisen kaupunkiseudun eheä yhdyskuntarakenne, yhteisvastuullinen asuntopolitiikka ja toimiva liikennejärjestelmä.

Sopimuksella luodaan edellytyksiä kasvattaa Helsingin seudun asuntotuotantoa kysyntää vastaavasti. Sopimuksessa otetaan huomioon voimakkaasti kasvaneesta maahanmuutosta lisääntynyt asuntotuotantotarve ja sen vaatima tonttituotanto. Rakennettavien asuntojen hallintamuodon ja kokonaistarpeen sijoittumisessa otetaan huomioon seudun eri osien olosuhteet, tarve ja resurssit.

Maankäyttöä, asuntotuotantoa ja liikennejärjestelmää ohjataan kokonaisuutena yhdyskuntarakennetta eheyttäen ja kestäväää liikkumista edistäen. Digitaalisten liikennepalvelujen syntymistä edistetään ja kehitetään erilaisilla kokeiluilla. Sähkön ja mahdollisten muiden vähäpäästöisten energiamuotojen käyttöä joukkoliikenteessä lisätään.

Helsingin seudun MAL-sopimuksen lähtökohdat

Helsingin seudun MAL-sopimus 2016–19 on jatkoa Helsingin seudun MAL-aiesopimukselle 2012–15. Sopimuksen keskeisiä lähtökohtia ovat:

- Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelma, hallitusohjelman toimintasuunnitelma ja sen kärkihankkeet
- Helsingin seudun maankäyttösuunnitelma MASU 2050
- Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2015

- Helsingin seudun asuntostrategia 2025
- Maakuntakaava ja oikeusvaikutteiset yleiskaavat

Sopijaosapuolet toteavat, että syksyllä 2014 solmittu valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen sopimus suurten infrahankkeiden tukemiseksi ja asumisen edistämiseksi on yhtenä lähtökohtana tälle sopimukselle.

Valtion ja pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa tehtävä kasvusopimus sekä valtion ja Helsingin seudun kesken mahdollisesti tehtävät muut yhteistyösopimukset sovitetaan yhteen MAL-sopimuksen 2016–19 kanssa siten, että ne kokonaisuutena vahvistavat elinkeinoelämän kasvua sekä luovat edellytyksiä MAL-sopimuksen tavoitteiden toteuttamiselle.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen toimenpiteet

Tässä sopimuskohdassa esitetään sovitut maankäytön, asumisen ja liikenteen toimenpiteet sekä osapuolten osallistuminen toimenpiteiden rahoitukseen. Toimenpiteiden toteutumista seurataan ja mitataan sopimuksen kohtien *Sopimuksen toteutumisen arviointi* ja *Sopimuksen voimassaolo, jatkotoimet, uudistaminen ja seuranta* mukaisesti. Sovitut toimenpiteet on esitetty seuraavina asiakokonaisuuksina:

- *Asuntotuotantotarpeeseen vastaaminen*
- *Maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittaminen*
- *Liikennepalvelut ja liikenneinfrastruktuuri*

Asuntotuotantotarpeeseen vastaaminen

Osapuolten yhteisenä tavoitteena koko sopimuskaudeksi on 60 000 asunnon rakentaminen Helsingin seudulla siten, että asuntotuotanto on yhteensä 13 500 asuntoa vuonna 2016 ja kasvaa vuosittain 1000 asunnolla ollen vuonna 2019 yhteensä 16 500 asuntoa. Kuntakohtaiset sitovat asuntoasemakaavojen kerrosalamäärät, asuntotuotantotavoitteet, ARA-tuotannon tavoitteet ja asumisen ja asemakaavoituksen ensisijaiset kohdealueet on esitetty liitteissä 1-3. Valtion tukeman tavallisen 40-vuotisen korkotukivuokra-asuntotuotannon, erityisryhmien vuokra-asuntotuotannon, asumisoikeusasuntotuotannon ja uuden lyhyen korkotukivuokra-asuntotuotannon tuotantotavoite on koko sopimuskaudella pääkaupunkiseudun osalta yhteensä noin 30 prosenttia pääkaupunkiseudun ja KUUMA-kunnissa yhteensä noin 20 prosenttia KUUMA-seudun kokonaistavoitteesta.

Asuntotuotannon kokonaistavoitteessa otetaan huomioon kunnan toiminnasta riippumattomat tekijät mm. talouden suhdannevaihtelu ja asuntomarkkinatilanne.

Kuntien toimenpiteet

Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu asuntotonttien asemakaavoja yhteensä 6,2 miljoonaa (edellisen sopimuskauden yli- ja alijäämä huomioon ottaen) kerrosalaneliometriä (keskimäärin 1,5 milj. kem²/vuosi) ja että liitteessä 1 esitetty kuntakohtainen asuntoasemakaavoitusmäärä saavutetaan kaikissa sopimuskunnissa.

Pääkaupunkiseudun kunnat huolehtivat tontinluovutuksessaan tai maankäyttösopimuksissaan siitä, että pääkaupunkiseudun asuntotuotantotavoitteesta noin 20 prosenttia on valtion tukemaa tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa. KUUMA-kunnat

huolehtivat tontinluovutuksessaan siitä, että KUUMA-seudun asuntotuotantotavoitteesta noin 10 prosenttia on valtion tukemaa tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa. Tavallisen 40-vuotisen korkotukivuokra-asunnon tuotantotavoite sovitetaan yhteen valtion käynnistysavustusten määrän kanssa.

Ensisijaiset kohdealueet sijoittuvat yhdyskuntarakenteen, joukkoliikenteen ja palveluiden suhteen hyvin saavutettaville alueille. Kohdealueiden määrittelyssä hyödynnetään muun muassa MASU 2050 mukaisia vyöhykkeitä, HSL:n SAVU-vyöhykkeitä sekä Urban Zone-vyöhyketarkastelua.

Kunnat sitoutuvat varmistamaan markkinatilanne huomioiden ensisijaisten asuntoalueiden asemakaavojen toteuttamisedellytykset ja tonttien käyttöön saamisen tämän sopimuksen tavoitteiden ja kysynnän mukaisesti. Sitoutumisen ehtona on, että valtio on huolehtinut sille kuuluvista alueen toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä.

Valtion toimenpiteet

Valtio osoittaa tavallisille 40-vuotisille korkotukivuokra-asunnoille 10 000 euron asuntokohtaisia käynnistysavustuksia yhteensä vähintään 10 milj. euroa/vuosi sopimuksessa osoitetuille asumisen ensisijaisille kohdealueille rakennettaville asunnoille.

Valtio osoittaa kunnallistekniikka-avustusta vähintään 8 milj. euroa/vuosi sopimuksessa osoitetuille asumisen ensisijaisille kohdealueille. Painopiste kunnallistekniikka-avustusten kohdentamisessa on täydennysrakentamisessa.

Valtio vaikuttaa omistajaohjauksessaan siihen, että valtion tarpeista vapautuvat, asuntorakentamiseen soveltuvat alueet luovutetaan kohtuuhintaisesti ensisijaisesti kunnille tai toissijaisesti muulle alueen lopulliselle omistajalle. Kuntien asunto-ohjelmissaan kohtuuhintaiseen vuokra-asuntotuotantoon osoittamat tontit valtio myy ensisijaisesti asianomaiselle kunnalle ARA-hintaan.

Valtio-omisteinen A-Kruunu rakennuttaa omistukseensa tavallisia 40-vuotisia korkotuettuja ARA-vuokra-asuntoja Helsingin seudulla. Valtio myötävaikuttaa tontinluovutuksessaan siihen, että yhtiölle asetetut asuntotuotantotavoitteet toteutuvat.

ARA ottaa huomioon päätöksenteossaan sopimuksen asuntotuotantotavoitteet ja suuntaa pääosan asumisoikeusasuntojen tuesta Helsingin seudulle.

Valtion tukeman asuntotuotannon lisäämiseksi valmistellaan lainsäädäntöhanke vuokra-asuntojen rakentamiseen tarkoitettu uudesta 10 vuoden välimallista.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittaminen

Kuntien toimenpiteet

Maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelussa syvennetään kuntien yhteistyötä. Helsingin seudun maankäyttösuunnitelmaa MASU 2050, asuntostrategiaa ja liikennejärjestelmäsuunnitelmaa HLJ toteutetaan kuntarajoista riippumattomana toiminnallisena kokonaisuutena. Helsingin seutu jatkaa maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteissuunnittelua viime sopimuskaudella tehdyiltä pohjalta. Suunnitelmia tarkistettaessa otetaan huomioon MAL-sopimuksen tarkoitus ja tavoitteet. Näiden suunnitelmien valmistelusta ja sopijaosapuolten osallistumisesta valmistelun kustannuksiin sovitaan erikseen.

Pääkaupunkiseudun kunnat tekevät selvityksen maankäyttö- ja rakennuslain 46 a) §:n mukaisen yhteisen yleiskaavan aikataulusta. Seudun muiden kuntien alueille laadittavien yhteisten yleiskaavojen tarpeesta ja aikataulutuksesta tehdään selvitys sopimuskauden aikana.

Valtion toimenpiteet

Valtio ja sen aluehallintoviranomaiset edistävät sopimuksen toteuttamista oman toimivaltansa puitteissa.

Kaavoitusta ja rakentamisen lupajärjestelmiä sujuvoitetaan rakentamisen helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi.

Lisäksi osapuolet pyrkivät vaikuttamaan pelastuslain väestönsuojanormituksen merkittävään lieventämiseen sekä asunto-osakeyhtiölain päätöksenteon helpottamiseen täydennysrakentamisen edistämiseksi muun muassa selvittämällä mahdollisuudet lain yksimielisyysvaatimusten lieventämiseen. Osapuolet edistävät puurakentamista hallitusohjelman kärkihankkeen mukaisesti.

Liikennepalvelut ja liikenneinfrastrukturi

Osapuolet nostavat kestävien kulkutapojen palvelutasoa ja mahdollistavat tietoon perustuvien digitaalisten palvelujen syntymistä käyttäjille henkilö- ja tavaraliikenteessä.

Valtio osoittaa tukea pieniin kustannustehokkaisiin liikennehankkeisiin (ns. MAL-raha) sopimuskaudella yhteensä 15 milj. euroa ja edellyttää kuntien käyttävän vastaavan summan toimenpiteisiin. Tuesta kohdennetaan puolet pääkaupunkiseudulle ja puolet KUUMA-kuntiin. Lähtökohtana ovat HLJ 2015 laadinnan yhteydessä valmisteltu Pienet kustannustehokkaat toimet -hanke (KUHA) ja sen eri teemat (kävely ja pyöräily, joukkoliikenne ja liityntäpysäköinti, logistiikan yhteydet ja palvelut, tiivistyvän maankäytön tukeminen, meluntorjunta). Teemojen toimenpiteillä edistetään liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta voimakkaasti kasvavalla alueella.

Valtio osoittaa seudulle suurten kaupunkien joukkoliikennetukea 19 milj. euroa koko sopimuskaudella. Tuki osoitetaan sellaisiin kohdassa ”Osapuolet yhteistyössä edistävät” esitettyihin toimenpiteisiin, joilla edistetään yhteisten joukkoliikenteen lippu- ja maksu- sekä informaatiojärjestelmien toimivuutta ja uudistamista sekä mahdollistetaan tietoon perustuvien digitaalisten liikennepalvelujen syntymistä. Joukkoliikenteeseen kohdistuvaa rahoitusta tulee seudulle lisäksi ELY-keskuksen joukkoliikenteen määrärahasta ja lähijunaliikenteen ostoista.

Osapuolet sitoutuvat yhteistyössä toteuttamaan liityntäpysäköinti-investoinnit oheisen kustannusjaon mukaisesti. Hankeohjelma laaditaan vuoden 2016 aikana HLJ-yhteistyössä. Valtion rahoitusosuus liityntäpysäköinti-investointeihin kohdennetaan joko osana isoja kehittämishankkeita, ns. MAL-rahalla (pienet kustannustehokkaat hankkeet) tai joukkoliikenneavustuksen kautta.

Taulukko 1. Liityntäpysäköintihankkeiden kustannusjako

	Sijaintikunta	Kohdekuunta	Kotikuunta	Valtio
A1 ja A2 Seudullisesti merkittävä alue	30-50 %	10-20 %	10-20 %	30-50 %
B Paikallisesti merkittävä alue	50-70 %			30-50 %
C Pysäköintijärjestelmän kohteet ja pelkkä pyöräpysäköinti	0-100 %			0-100 %

Valtio osoittaa Raide-Jokerin toteuttamiseen vuosina 2017–2019 yhteensä 84 miljoonaa euroa, mikä vastaa 30 prosenttia varsinaisen radan hankesuunnitelman alkuperäisestä kustannusarviosta. Hankkeen tarkemmasta toteutuksesta ja siihen sisältyvästä Kehä I:n tasauksen kustannusjaosta (kustannusarvio 12 M€) sovitaan erikseen.

Pisara-radon suunnitelmien valmistuttua (alkuvuosi 2017) tehdään arvio hankkeen toteuttamisen aikataulusta ja rahoituksesta. Rahoituksen osalta hyödynnetään syksyllä 2014 tehtyä työtä (Pisara-radon rahoitusmallityöryhmä).

Valtio ja kunnat pyrkivät toteuttamaan sopimuskaudella 2016–2019 Klaukkalan ohikulkutien Mt 132 (kustannusarvio 42 M€). Hankkeen kustannusjaosta sovitaan erikseen.

Liikenteen kysyntään vaikuttavan tiemaksun valmistelua jatketaan seudun ja valtion yhteistyönä. Valmistelun lähtökohtana on, että kerätyt varat voidaan käyttää seudun liikennejärjestelmän rahoittamiseen seudun yhteisesti päättämällä tavalla eikä menettely vähennä valtion pitkän aikavälin mukaista keskimääräistä liikenne-rahoitusta seudulla.

HLJ:n infrastruktuurin kehittämishankkeet 2016 – 2019 on esitetty liitteessä 4.

Osapuolet yhteistyössä edistävät:

- yhteentoimivan tunnistepohjaisen lippu- ja maksujärjestelmän käyttöönottoa
- reaaliaikaisen matkustajainformaation kattavuutta ja laatua, avoimen datan ja rajapintojen käyttöä sekä avoimeen sovelluskoodiin perustuvia ratkaisuja
- matkaketjujen toimivuutta kansainvälisessä ja valtakunnallisessa liikenteessä erityisesti keskeisissä solmu-/vaihtokohteissa
- Helsinki-Vantaan lentokenttäaluetta kehitetään maamme merkittävimpänä kansainvälisenä lentokenttänä
- toimivien seudullisten joukkoliikennepalvelujen toteutumista ja yhtenäisen joukkoliikennealueen muodostamista seudulle
- raskaan liikenteen pysäköintiä koskevien seudullisten linjausten laadintaa
- uusien käyttövoimien lisäämistä joukkoliikenteessä

Valtion liikenteeseen kohdistuvia rahoitusvälineitä ja tukia ohjataan kokonaisuutena, jotta vaikuttavuus paranee. Toteuttamis- ja rahoitusohjelmat sovitaan sopijaosapuolten yhteistyöprosessina osana jatkuvaa liikennejärjestelmäsuunnittelua.

Sopimuksen toteutumisen arviointi

Sopimuksen ja siinä sovittujen toimenpiteiden toteutumista arvioidaan suhteessa sovittuun tavoitetasoon sekä seudulla kokonaisuutena että kuntakohtaisesti. Toteutumista seurataan seuraavina asiakokonaisuuksina:

- Sopimuksen tarkoitus ja tavoitteet
- Asuntotuotantotarpeeseen vastaaminen
- Yhdyskuntarakenne, maankäytön ja liikenteen suunnittelu ja yhteensovittaminen, kaavoituksen ja rakentamisen sujuvoittaminen
- Liikennepalvelut ja liikenneinfrastrukturi

Sitoutumisen ja rahoitustuen edellytykset

Valtio-osapuolen sitoutuminen sopimukseen määritellään keväällä 2016 valtioneuvoston periaatepäätöksellä, jossa linjataan valtion tahtotila ja tuki eri sopimusmuodoille julkisen talouden suunnitelman ja talousarvion puitteissa. Valtion rahoitustoimenpiteet edellyttävät eduskunnan päätöstä.

Valtion ehtona tähän sopimukseen sitoutumiseen on, että kunta on omalta osaltaan toteuttanut sopimuksen mukaiset kunnan toimivallassa olevat toimenpiteet. Kuntien sopimukseen sitoutuminen edellyttää vastaavasti, että valtio toteuttaa tässä sopimuksessa sovitut toimenpiteet.

Sopimuksen voimassaolo, jatkotoimet, uudistaminen ja seuranta

Sopimus tulee voimaan sopijaosapuolten hyväksytyä sen. Sopimus on voimassa vuoden 2019 loppuun.

Sopimuksen toteutumista seuraa sopijaosapuolten edustajien vuosittain kokoontuva seurantakokous, jonka valmistelusta vastaa MAL -sopimussihteeristö. Seuranta-aineiston kokoamisesta vastaa sopijaosapuolten ja seututiedon tuottajista muodostettu työryhmä. Seuranta-aineiston ylläpidosta ja koordinoinnista vastaa Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY), joka kokoaa muilta sopijaosapuolilta tarvittavat seurantatiedot MAL- sopimussihteeristön ohjauksessa.

Merkittävistä olosuhteiden muutoksista, erityisesti voimakkaasti kasvavasta maahanmuutosta johtuen, varaudutaan tarvittaessa vuosittaisten seurantakokouksien yhteydessä tarkistamaan sopimuksen sisältöä jäljellä olevan sopimuskauden ajaksi.

Sopijaosapuolten tavoitteena on kehittää edelleen MAL-sopimusmenettelyä sen vaikuttavuuden parantamiseksi. Ennen tämän sopimuksen voimassaoloajan päättymistä 2019 sopijaosapuolet valmistelevat uuden maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen.

ALLEKIRJOITUKSET

Liite 1	Helsingin seudun kuntakohtainen asuntotonttien asemakaavoitettava kerrosala ja asuntotuotantotavoite vuosina 2016-2019
Liite 2	Asemakaavoituksen ensisijaiset kohdealueet Helsingin seudulla vuosina 2016-2019
Liite 3	Asuntotuotannon ensisijaiset kohdealueet Helsingin seudulla vuosina 2016-2019
Liite 4	HLJ:n infrastruktuurin kehittämishankkeet 2016-2025